

სამშობლო

№ 375

გაზეთის ფასი: წლიურად 9 მან. ნახევარი წლით 5 მ., თვიურად 4 აბ. ცალკე ნუმერი ერთი შაური დავატაბატი 7 კ. წლიური ხელის მომწერლებს გაზეთის ფასი შეუძლიათ ნაწილწილად გადაიხადონ. ხელის მოწერის დროს 4 მ., დანარჩენი კიდევ ნაწილწილად	განცხადებას ფასი ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველი უფრო მეტი ლინი 15 კ., უკანასკნელი 10 კ. სხვა ადგილებიდან კაცისი გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პერიტი ტექსტის წინ 30 კაპ., უკან 20 კაპ. გლობალური განცხადების დაბეჭდვა თითოეული ნაშუადღევს 2 საათ. ღირს 4 მ. 2 საათ ს. შეჭვდევ 5 მან.

სოციალური საოკლიტაო და სალიტერატურო გაზეთი

ელექტრო „რადიუმ“ თეატრი
სუთმაბათიდან, 9 ივნისიდან ახალი პროგრამა.
ათამ შურანალი № 344. მიმდინარე ამბები.

სიკვდილი მღიერია არა მარტო ხევენა-კოცნით
ძლიერი დრამა 4 ნაწ. მუხუხუნას, ლისენკოს, ორდოვის და ჰანოვის მონაწილეობით.

ელექტრო „ამპირი“ თეატრი
სუთმაბათიდან, 9 ივნისიდან ახალი პროგრამა.
გომონის ძროხა 40 ბ. მიმდინარე ამბები.

სიკვდილი ზე უძლიერესი.
მისოლოგიური დრამა 2 ნაწ. რუტის და მ. ნ. წერეთლის მონაწილეობით.

კაცი უდიდო.
კომედია 2 ნაწ. არკ. აკერჩხის მონაწილეობით, ვერხვის და მასის მონაწილეობით.
ადგილების ფასი „ამპირს“ და „რადიუმს“; ლოგა 85 კაპ., 1 ადგ. 75 კაპ., 2, 50 კაპ., 3, 30 კაპ. მოწვევით: 2 ადგ. 30 კაპ., ჯარის კაცთათვის მესამე ადგილი 20 კაპ.

კვირას, 12 ივნისს, დღის 11 საათზე, სადგომ-მამულა ბანკის დაბრუნება და ნიშნულია საინტორმო, საერთოგრაფიო საზოგადოების საზოგადო კრება.

- კამბის სავანი:**
- 1) 1914—15 წლ. ანგარიშის განხილვა;
  - 2) სარევიზო კომისიის მოხსენება;
  - 3) გაპეტების წევრთა არჩევა.
- 104—2-2

აქივი გაბრიელ იოსების ძე **გომილის** ელექტრონიკისა და სინათლის კაბინეტი. შინაგანი ხვეობისა და ვენერული ავთომოფების მიღება დღის 9—12 საათ. საღ. საათ 4—3 ალექსანდრეს ქ. საკუთარი ს. თ.

აქივი **ი. ჩაბაძოვი** ქალაქ. საავთან-ყოფის ორდინატორი. იღებს კანის, ვენერული და სიფილისიან ავთომოფებს. (სისხლში შესხმა „606“ და „914“) დღით, 12 1/2 საათ. საღ. 6—8 საათ. მისამართი: ლევალიძის ქუჩა, ალიბეგოვის სახ. ტელეფონი № 135.

აქივი **ბ. ა. ასათიანი** რადიანს სამსახურის გამო ესტრუქში გაწვევის მისერაფურ წყების გუგუის კეიშად მან ავთომოფების მიღება 1 აგვისტომდის შესწავლა.

აქივი **მუღინი**, ყელის, ცხურის და ყურების ლეზიონის ავთომოფებს ნაშუადღევს 2—3 საათამდე, საღამოს 6—8 საათამდე, კვირას გარდა. თბილისის ქუჩა № 70. სახლი ქაიხოსრო ჯაფარიძისა. 10

ლოქტორი მელიტინისა პრივატდოცენტი
ბ. ა. გოსოვილი
მიადებს შინაგანი და ნერვების ავთომოფებით სრულყოფილი დღის 8 ს. ნაშუადღევს 2 საათამდე და საღამოს 6 ს. — 8 საათ. 2 ასპიტლის ქუჩა № 6 თ.

გამოცდილი მასაგოგავლი სტუდენტ ამხადებს მოწვეუთ ეველას სასწავლებლისთვის ხელმისაწვდომ ფასებით.
მისამართი: ვახ. „სამშობლო“ რედაქცია

მსოფლიო ომი. დავაშუი.

შხალღის მთავარსადლის შტაბისა.
7 ივნისი. ბუკოვინაში და ვოლინი ჩვენ გამარჯვებას პირველად გამოეხიურა, სხვათა შორის, ინგლისის მეფე გეორგ მეხუთე, რომელმაც დეკემბრის „საშუალებით გულთხადი და გრძობიერი სიტყვებით მოგვილოცა.

დასავლეთის ასპარეზი.
ბრუსილოვის ჯარზე მთელი ბრძოლის პირით ავსტრიელებს კონტრიოში კვლავ მოაქვთ მდ. სტორზე სოფ. გოდოვიჩთან, სოფ. კოლკის დასავლეთით. 4 ივნისს მომხდარი ბრძოლის დამატებითი ცნობების მიხედვით, ტყვეთ წამოგვიყვანა 90 აფიცერი და 3127 ჯარის კაცი, გვიხელთია 17 ტყვისმფრქვეველი სოფ. ვორონიკთან, კისლევის ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთით (ლუკა-ვლადიმერ-ვოლინის დიდი გზის 7 ვერსის ჩრდილოეთით) გერმანელთა ახალი ჯარის დახმარებით მოიერიშე მტერი მოვიგერიეთ. ცხლახან მიღებული ცნობებით, სოფ. როგოვიჩთან სოფლის სამხრეთ აღმოსავლეთით კოლკის მხარეს ჩვენმა ჯარმა კონტრი

ოში მიიტანა მტერზე, აოტა ლ დაატყვევა 16 აფიცერი და 1200 ჯარის კაცი. წამოლო ტყვისმფრქვეველი აღსანიშნავია ხელოვნური მოქმედება ერთი ბატალიონისა, რომელიც მოქმედებდა არათუ ფრთებით, არამედ ბრძოლის პირის გასწვრივაც.

ეს ბატალიონი ეკუთვნის ერთერთ სა. უკეთესო პოლკს და იმის გარდა, რომ მტერი უკუაქცია დაიბრუნა ის სამი ზარბაზანი, რომელიც გუშინდელ ცნობებში იყო მოხსენებული. ამასთანვე დაატყვევა 300 კაცი და წამოლო 2 ტყვისმფრქვეველი
სად. ოხოტნიკოვთან (სარნის აღმოსავლეთით) გერმანელთა დაბლა დაშვებული ჰაეროპლანი და შიგ მყოფნი დავტყვევეთ
მდ. სტრიბაზე გაივრონკასა და ვის-ნიუვიჩის (ბუჩაჩის ჩრდილოეთით) მიდამოებში მტერი მედგარ წინააღმდეგობას გვიწვედა. განაპირა მარცხენა ფრთაზე მტერი უწესრიგოდ იხევს მდ. სერტზე ჩვენ დაიპყროთ სოფლები. ზადავო, ოტორიენცი, გლიბოკა. მდ. დვინის

პირზე სხვა და სხვა ადგილას ენერგიულად ვუშნთ მტრის პოზიციებს. სპიავკოს ჩრდილოეთით მიდამოებში ვიშნვესკის და სკობეცის ტბების აღმოსავლეთით მტერი ჩვენსკენ წამოვიდა, მაგრამ მოვიგერიეთ.

28 მაისს ბრძოლის დროს, როდესაც მტერი უკუაქცულ იქნა სოფ. ოკნის პოზიციებიდან, საერთო მიმართულებით დაიხია, ჩვენი აღფრთოვანებული ჯარი დაუხვეწებლივ სდევნიდა მათ და ავსტრიელები წინააღმდეგ გამარჯვებულ პოზიციებზე ვერ იკლებდნ ფეხს.

კავკასიის ასპარეზი.
ბაღდადის მიმართულებით სერბულთან მტრის ცხენოსან და ქვეითა ჯარის წინსვლა მოვიგერიეთ მტრისათვის დიდი ზარალით. დამატებითი ცნობები აღნიშნავს შესანიშნავ მოქმედებას ცხენოსანი არტილერიისას.

პარიზი 7 ივნისი. დღის ცნობა მდ. მაისის მარჯვენა ნაპირზე გერმანელებმა საშუერ ზედიზედ მიიტანეს იერიში ფრანგთა პოზიციებზე სიმაღლე ეხის ჩრდილო დასავლეთით, მაგრამ მოვიგერიეს. მაისის მარცხენა ნაპირზე, შატანკურის ნაწილში რაზონ ვო-მანიტროსთან არტილერიის ცეცხლი უაღრესად გაძლიერდა. ვოგეხე-ბში, მიხედავით გერმანელების შეტევა ფრანგთა პოზიციების წინააღმდეგ უშედეგო იყო

პარიზი, 7 ივნისი. საღამოს ოფიციალი ცნობა. აბრიუკისა და უაზას შუა გერმანელთა ორი რაზმი, ზარბაზნის სროლის შემდეგ, ფრანგთა პოზიციების დაახლოვებას ცდილობდნ, მაგრამ ხელის ყუმბარებით მოვიგერიეს. მდ. მაისის მარცხენა ნაპირზე დრო გამოშვებით საარტილერიო ბრძოლა. მარჯვენა ნაპირზე ტომონის ჩრდილოეთით, ვო-შაპიტრ-სუვილან გერმანელები გამაღებით უშენენ ზარბაზნებს.

გერმანელთა საპერო ფლოტმა ვერდენის სამხრეთით მდებარე სოფელში ყუმბარები ჩამოყარა; ამ სოფელში ტყვე გერმანელები იყავებოდნ. მოკვდა რამდენიმე კაცი.
ასპარეზის დანარჩენ ნაწილებში სიწყნარა.

პარიზი, 6 ივნისი. ბელგეთის ოფიციალური ცნობა. მთელ ბელგეთის ბრძოლის პირზე სიწყნარა.

ლონდონი, 6 ივნისი. ბრიტანის მთავარი ბინის ცნობა საფრანგეთიდან. გერმანელთა ქვეითა ჯარის მოქმედება არ ყოფილა, არც არტილერია მოქმედებდა. მხოლოდ ნეველის მიდამოებში დაუშინეს ინგლისელების თხრილებს. პაერში მოხდა 27 ბრძოლა; გერმანელთა ერთი აპარატი ინგლისელთა ხაზზე ჩამოვარდა ლანკის ახლოს. ინგლისელთა 2 აპარატი შეხვდა ორ ფოკერს, ერთი მათგანი იძულებული იყო დაზიანებული დაშვებულიყო დაბლა, ხოლო მეორე 4000 ფუტის სიმაღლიდან ჩამოვარდა. სამი სხვა აპარატი დაზიანდა და იძულებული შეიქნა დაბლა დაშვებულიყო. გერმანელთა საპერო რაზმი გადაფრინდა ინგლისელთა პოზიციებზე, ორი ჩამოვარდეს, ხოლო ორი გერმანელთა ბანაკში დაეშა.

რომი 6 ივნისი. იტალიის მთავარი ბანაკის ცნობა. სევეკოპუნის მდლოზე ძლიერი ბრძოლა გრძელდება. აზიავოს სამხრეთ-დასავლეთით ავსტრიელებმა მეორედ მიიტანეს იერიში იტალიელთა პოზიციებზე რჩილო-აღმოსავლეთით იტალიელების თავის მხრით საპასუხო იერიშები მიჰქონდა მტერზე. მანიპოაკის და ბოსკონის მთებს შუა არტილერიის ძლიერი ცეცხლის შემდეგ, ავსტრიელთა კარს იერიში მიჰქონდა იტალიელების წინააღმდეგ. იერიში იტალიელებმა მოიგერიეს, მტრისთვის დიდი ზარალით იტალიელების ჯარმა შეინარჩუნა მანიპოაკის ბოსკონომის ხაზი. მიუხედავად მძიმე არტილერიის ძლიერი ცეცხლისა. ფრან-

ცელას ღელეს ჩრდილოეთით ავსტრიელები სცილობდნ იტალიელთა შეჩერებას, მაგრამ მიხანს ვერ მიადწიეს. იტალიელებმა აიღეს სიმაღლე მონტიეზოლო-რო, დაატყვევეს ასი კაცი და ხელთ იგდეს ორი ტყვისმფრქვეველი. ასპარეზის დანარჩენ ნაწილებში საარტილერიო ბრძოლა.

კურნალ-გაზეთებიდან.

სამხედრო ავტორიტეტები ჩერნოვიცის აღებას დიდ სტრატეგიულ მნიშვნელობას აძლევენ.

„რუსკოე სლოვოს“ გადმოცემით, საბერძნეთში შეთანხმების სახელმწიფოთა საწინააღმდეგო მოძრაობა დაწყებულია ინგლისის საელჩოს წინ ბერძენთა დიდძალმა ბრბომ მოიყარა თავი და საელჩოს შენობაში შესვლას ცდილობდა თვატრებში ბერძენთა ჯარის კაცები ინგლის-საფრანგეთის ქვეშევრდომებს ცემა ტყვებით უმასპინძლებდნ.

უნგრეთის პარლამენტის გახსნის დღეს გრაფი ტის თავის ვრცელ სიტყვაში შეეხო რუსთა წინსვლის და აღნიშნა, რომ ავსტრიელების დამარცხება დროებითი არის.

ავსტრიის სამხედრო შტაბმა ჩერნოვიცის დაკარგვა გამოაქვეყნა.

ამას წინაღ ბერლინში რეიხსტაგის სხდომაზე გულის სიგანეებით გარდაიცვალა ცნობილი ფელდ-მარშალი ფონ მოლტკე-განსენენბული 68 წ. იყო. ფონ მოლტკე მის წულია „ჰენიოს სარდალად“ წოდებულ მოლტკესი. ომის გამოცხადებისას გერმანიაში ფონ-მოლტკეზე დიდ იმედებს ამყარებდნ, მაგრამ მან იმედები ვერ გამართლა. დღეს მთელი გერმანიის იუნკრობა და გამოჩენილი ფელდ-მარშლები ნოლტკეს ბერგ თვის მოქმედებაში მოლოატეობასაც კი სწამებდნ და ეს მოხდა მხოლოდ იმიტომ, რომ ფონ მოლტკე მეტად დიხვე კაცი იყო და ყოველთვის სტრატეგიული მოსაზრებით ხელმძღვანელობდა. მას შეტევა და აჩქარება ძლიერ ეჯავებოდა მოლტკეს განსაკუთრებული მოწინააღმდეგე ჰინდენბურგი იყო

ბერლინში დიდი თოვლი მოსულა. ქუჩებში მიწოვლა შეწყვეტილია.

„ბერლინერ ტაგებლატი“ ეხება საბერძნეთის მთავრობის და სწერს: მოსალოდნელია ჩვენი მომხრე სკულოდონის სამინისტროს გადადგომა, მაგრამ ჩვენი მტერი ვენიზელოსი მაინც ვერ აიღებს პორთფელს.

საბერძნეთის საკითხში შეთანხმების სახელმწიფოთი უკვე შეთანხმდნ. გადაწყვეტილია განაგრძონ საბერძნეთის სანაპიროების ალყა და ძალდატანებით აიძულონ ათინის კაბინეტი შეასრულოს „მთავრულ“ სახელმწიფოების ყოველივე მოთხოვნილება.

„პრაიტი. ვესტნი.“ სწერს: ავსტრიელებს გერმანელები მოეშველნენ და უსასტრეკის შემოტევა დაიწყეს. 22 მაისს დაწყებული იერიშები ჯერჯერობით ჩვენს სასარგებლოთ გრძელდება

რუსეთის ფლოტილამ ანატოლიის სანაპიროებთან ქვანახშირით დატვირთული ოსმალების 2 გემი ჩასძირა.

ქ. ლოვიშინს გერმანელებმა ყუმბარები დაუშინეს რამდენიმე კერძო სახლი დაზიანდა.

საბერძნეთის სანაპიროების ალყას გერ-

მანიპო ჩვეულებრივ მოგონად სთვლიან ბერლინში მყოფ საბერძნეთის ელჩს გერმანელები დიდ იმედებს აძლევენ, რომ შეთანხმების სახელმწიფოთა რეპრესია საბერძნეთის სამეფოს არავითარ ზიანს არ მოუტანსო.

შეთანხმების ფლოტს ნაბრძანები ჰქონა საბერძნეთის წყლებში საბერძნეთის ყველა გემი დაატყვევოს. ამ ზომას ათინაში დიდი მღელვარება გამოუწვევია.

ათინაში ბრბომ დალევია იმ სტამბის შენობა, სადაც იმეტიებოდა შეთანხმების სახელმწიფოთა მომხრე ვენიზელოსის ორგანო.

როგის ფრონტზე გერმანელები დანგრეული სიმაგრეების აღდგენას შეუდგენ.

გერმანიაში ამ ბოლო დროს დიდ ყურადღებას აქცევენ რუმინის პოზიციას და შიშობენ, ვალიციის ამბების შემდეგ, რუმინია ჩვენს წინააღმდეგ არ გამოვიდესო.

ნოვოგოროდში მუშათა გაფიცვები დასრულდა.

ჰოლანდიაში სიძვირის წინააღმდეგ ქალებმა დიდი დემონსტრაცია გამართეს.

იტალიაში სამინისტროს კრიზისი დასრულდა. ახალი კაბინეთის შედგენა ბოზელის მიანდეს.

ამერიკელი გერმანელები იუზას გერმანიის მომხრეთ აღიარებენ.

ევგიატეში სარმერთან წვრილმანი შეტაკებები გრძელდება.

ბელგიის ჯარი ინგლისმა თავის ახალშენების ჯარს მიუშატა.

რუსეთის რაზმი რუმინის მიწა-წყალზე შეიჭრა და იქიდან ავსტრიელებს შეებრძოლა. ამ მოვლენამ დიდი ავტაცია გამოიწვია რუმინის გერმანოფილურ წრეებში.

ვალიციის ჯარის ავსტრიის მთავარმა სარდალმა ვენას დეპეშით ჯარების მოშველება სთხოვა. მთავრობას გადაუწყვეტია ვილჰელმს მიმართონ ჯარების მოსაშველელათ.

სამხედრო მიმოხილვა ინიციატ. 3ა.

ვალიციის შეტევა კვლავ სწარმოებს და გუშინდელმა დეპეშამ მოგვაწოდა ცნობა ავსტრიელთა უკან დახვევისა ბუკოვინაში. ზოგი მიმოხილველი ამ ოპერაციის შესახებ საერთოდ და კერძოდ ბუკოვინის ბრძოლების შესახებ, ვითომ იგი დიდ გავლენას მოახდენს დანარჩენ ასპარეზების გერმანელთა მოქმედებაზეო—ეს შეხედულება სწორი არ არის. ერთხელ და სამუდამოდ უნდა მივიღოთ მხედველობაში ის მოვლენა, რომ გერმანეთი არ აქცევს ყურადღებას მოკავშირეთა ამა თუ იმ ოპერაციას, მინამ თავის საკუთარ ადგილობრივ გეგმას რომელიმე ასპარეზზე სისრულეში არ მოიყვანს. ამის მლალდებელია ომის მთელი განვლილი ხანა, და თუ ამ მიზნით იქნებოდა დაწყებული ვალიციის ოპერაცია, იგი ვერ მიადწევდა ამ მიზანს.

ვალიციის ოპერაციის შეუძლია შეასუსტოს მტრის ძალები, და ჩამოსკრას ტერიტორია, მხოლოდ სხვა ასპარეზის მოქმედებაზე გერმანეთს ვერ ააღვებებს ხელს; ვინაიდან გერმანეთს ურჩევია მთლად წაავოს საქმე რომელიმე ასპარეზზე, ვიდრე ინიციატივა ხელიდან გაუშვას.

ომის დღიური.

გალიციის გამარჯვების გამო ინგლისის მეფე გიორგ მეხუთემ მილოცვის დეკრეტს გამოუცხადა ხელმოწივე იმპერატორს.

აღმოსავლეთის ასპარეზი გალიციაში, გენ. ბრუსილოვის ჯარზე დიდი ძალებით კონტრიერის მოტანას ავსტრიელთა განაგრძობენ. ლუკაჩთან რუსებმა ავსტრიელების კონტრიერიში მოიგერიეს და დაატყვევეს 16 ათასი და 1200 ჯარის კაცი; ხელი ივდეს რვა ტყვისმფრტველი. რუსებმა უკან დაბრუნეს წინა დღეს დაკარგული 3 ზარბაზანი; სარნისთან რუსებმა დაატყვევეს გერმანელი და შევებული ჰაერობლანი ბუჩაჩის ჩრდილოეთით ავსტრიელები მდებარე წინააღმდეგობას უწყვეტ რუსებს.

კავკასიის ასპარეზი. ბაღდადის მიმართულებით ქ სერპულთან რუსებმა ოსმალითა წინსვლა შეაჩერეს.

დასავლეთის ასპარეზი. ინგლისის ჯარის ბრძოლის პირზე მხოლოდ მფრინავები მოქმედებენ. ინგლისელებმა გერმანელთა ხუთი ჰაერობლანი დაზიანეს ბელგეთის ჯარის ბრძოლის ასპარეზზე სიწყნარა.

საფრანგეთის ჯარის მთელ ბრძოლის პირზე სიწყნარა, გარდა ვერდენის მიდამოებისა.

პირდაპირი. მასის მარჯვენა ნაპირზე გერმანელებმა სამჯერ მიიტანეს იერიში ეზის სიმაღლეების წინააღმდეგ.

მასის მარჯვენა ნაპირზე საარტილერიო მძაფრი ბრძოლა.

იტალიის ასპარეზი აზიაგოსთან ავსტრიელებს მდებარი იერიშები მოაქვთ მანიბოსკო — ბოსკონონის ხაზზე ძლიერი იერიშები მოჰქონდათ ავსტრიელებს, მაგრამ იტალიელებმა პოზიციები შეინარჩუნეს. იტალიელებმა სიმაღლე ბონტიეზოლორო იერიშით აიღეს და დაატყვევეს ასი კაცი, იხლეთეს ორი ტყვეისმფრტველი.

ხომ ხშირად ცინესა და სხვა ასეთი სახელებზე უფრო საშიშია.

ჩვენში არ არსებობს ასეთი საზოგადოებრივი აზრი რაც უნდა ჩაიდინოს საზოგადოების ამა თუ იმ წევრმა, სულ ერთია, ამით საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მისი მდგომარეობა ბევრად არ შეიცვლება.

თუ საზოგადოების ერთი ნაწილი ამ ხედრდება ასეთი პირის წინააღმდეგ, მეორე ნაწილი მით უფრო მტკიცედ და უწყებს მას მფარველობას, სარჩლს და ქრამაგს. ასე ხდება ხოლმე არა მარტო უბრალო შეკოვლებისა და დანაშაულის ჩადენის დროს, არამედ ასევე ხდება თვით საზოგადოებრივობის, ერის წინაშე, უდიდესი დანაშაულისა და თვით ღალატის ჩადენის დროსაც.

ზოგი ამხედრდება დანაშაულის წინააღმდეგ, ზოგი კი მას მიუყვლება. ჯგუფური თვალსაზრისით — ეს ჩემი მიმართულებიდან, ანუ მეგობარი.

ამ დღებში ცნობა იყო იმის შესახებ, რომ ქუთაისელ სოფეაგოების მეთაურს ბ. დათეშიძეს აქარაში იჯარით აღებული ადგილები სომეხისთვის გადაუცია.

როგორ შეხედენ ამ ცნობას ჩვენი საზოგადოების სხვადასხვა წრეები? უუარაღებოდ, გულგრილად, თითქოს აქ არაფერია. როგორ შევხედით სომეხის ქალაქის თავის შუამდგომლობას, ანუ ბ. იმ-ამის სომეხებთან „შეთანხმებას“ „მეგობრობს“ ფურცლებზე საქართველოს განუყოფელი ნაწილების დაპირებით და სხვა?

ყოველს ასეთ შემთხვევაში ერთი თუ ალმუთადებოდა, მეორე დანაშაულის ჩადენის ფაქტზედა თუ აშკარად ტაშს და უკრავს ხოლმე. ასეთია ჩვენი საზოგადოებრივი აზრი. დაბნეული, შეუთანხმებელი და, რასაკვირველია, სუსტი და უსიკვამლო.

ჩვენს ყოფაში მყოფ ერს კი უნდა ჰქონდეს შემოწმებული საზოგადო მოღვაწეობის ერთგვარი ზნეობა.

ჩვენ ხელი არ არის კანონმდებლობა და სახელმწიფოებრივი ძალა, რომ მათი შეწყობით დაცეკათ ჩვენი ეროვნული არსებობა.

კანონმდებლობის მაგიერ ჩვენ უნდა შევქმნათ მტკიცე ეროვნული მორალი და სახელმწიფოს ძალის მაგიერობა მის დაცვაში უნდა გადავწყვიტოთ საზოგადოებრივი აზრის, რომელიც, თუ კი ის საზოგადოების ერთსულფონების გამოხატველია, დიდ ძალას წარმოადგენს, დღეს კი არც ერთი და არც მეორე ჩვენ არ მოგვეპოება. ჩვენ ის უნდა შევქმნათ!

რუსული პრესა.

„შრომის რეგისტრაციის შესახებ“ ბირთვი „პროც. მ. სირნოვი“ წერს:

„ან რაც სხვა ქვეყნებში სასარგებლოდ სწესებს და დაიხანაა მთავარს, სამსწავროდ მსგებნებამ კერ არა თუ არ მთავრად, ზარბაზანის საჭიროებაზე კი კეტი ეპარებათ.“

მაგასისხეობ „შრომის რეგისტრაციის შესახებ“:

„შრომის რეგისტრაციის“ საქმეს ამის დაქვემდებარება დიდა უარადება მარტოა, როგორც სახელმწიფოს თავდაცვის ერთ-ერთ უპირველეს საწყობებს მათთვის შრომის საჭიროებათა სარაინთა კომიტეტება, რომელიც ასაწიფებს მუშათა, როგორც სამსხეოდ სამსწავროდ წარმოემართება, ისე სხვა თავდაცვის საქმიანობის კომიტეტების გარდა არსებობს ვადეუ განსაკუთრებული „საშრომა“ უწყება, რომელსაც კომარბეობის სარაინთა კომიტეტები და რომელიც აწესრიგებს ეფელგარ საჭირო საკითხს.“

სხეებელი, განსაკუთრებული უწყების მოვალეობა — მუშათა სურთა უთავ-ცხოვრების მოწყობა. შექმნა ასეთი დაწესებულების რომელიც აუცილებელია მუშათა ფაზოვური ვან-მრთალობის შესანარჩუნებლად. შემოადეს სახელმწიფო „შრომა“, რომლის ძალითაც მუშები უთავდაცვები იქნებიან. მაგალითად, გონიერ განსათბობაში თუ სხვა დაწესებულებაში მათ მხოლოდ განსაზღვრულ დროს შეუძლიან დატყუნ. ასრებობს სახელმწიფო „კომარბეობა“ და ეფელეა მუშა ვადეულობაში ორავთ ექიმს ქხევის. ერთა სიტყვით, გერმანიას, ინგლისს და საფრანგეთში ძალიან კარგად არის მოწყობილი შრომის რეგისტრაციის საქმე.

ეს საქმე უპირველეს ეთავისა მთავრდამა იყოს. იგი უთავდაცვ სოფელში არსებებს შრომის კომიტეტს სხვადასხვა საჭირო განსეთადებობა. მთავრდამა თავს აფა დასწავლებული და დაფადაცვებული მუშათა დასმარება, რასთავისაც არსებობს სხვადასხვა შემსხვეუ კასას.

აი, ამგვარად, მოწყობილი „შრომის საქმე“ რა თქმა უნდა, დიდ სამსახურს გაუწევს მებრძოდ მთავრდამს.

შემდეგ წერდის ავტორი სურვილს გ. მსთიქვამს, რომ მოკლედ ჩამთავდაცვ მაგალითებში აუცილებლად საჭიროა გადმოვადდოთ, თუ უეყო ჩვენ სახელმწიფოს თავდაცვის საქმე“ გავწყობისა.“

დაიხ, კეთილშობილულს სურვილს გამოსთქვამს პატივცემული პროფესორი, მაგრამ ეს სურვილი მხოლოდ „თავდაცვის“ საქმისა და „იმპერიალისტურ“ ლტოლილების განსახორციელებლად სჭირია მას, თორემ მშვიდობიანობის დროს შრომის საქმის მოწყობილებაზე ზარუნვა მას ფიქრათაც არ მოუფიქროდა.

ქუთაისი, 9 ივნისი

საზოგადოებრივი ჩვენს ქვეყანაში ვინ აზრად ვინდათ, რომ საზოგადო მოღვაწეობას არ ჩემობდეს!

საზოგადოებრივობა ჩვენში თითქოს ფრიად განვითარებულია, მაგრამ ეს მხოლოდ ერთი შეხედვით. საკმაოა აღმანი ოდნათ ჩაუკვირდეს ჩვენს ცხოვრებას, რომ ნათლად დაინახოს სრული საზოგადოებრივი დაქსაქსულობა.

მართალია, ჩვენ მრავალი საზოგადოებრივი ხასიათის დაწესებულება გვაქვს, თითქოს გამოვდით კიდევ სამოქალაქო ასპარეზზე, მაგრამ დღევანდლამდე ვერ შეგვიქმნია საზოგადოებრივი მუშაობის ზნეობა, წესი, რომელიც სახელმძღვანელო და სავალდებულო უნდა იყოს ყველასთვის საზოგადოებრივ მოღვაწეობაში.

ასეთი საზოგადოებრივი მორალით აღჭურვილი, ჩვენი სუსტი საზოგადო ძალები, ძლიერ და მნიშვნელოვან მოვლენად გარდიქცულა. ზოგიერთ შემთხვევაში მისი ნება და სურვილი თვით კანონზე და სახელმწიფოს კანონსაზეც კი უფრო სავალდებულო გახდებოდა. შეიქმნებოდა ძლიერი საზოგადოებრივი აზრი, როგორც და რაჯი და მცველი საზოგადოებრივი მუშაობის ზნეობისა და საზოგადოებრივი აზრის მდილოდენ ინდოეთს.

საქართველოს ვაჭრებზე არა ნაკლებ მგზავრობდენ სავაჭრო ოსმალეთის საქართველოს ვაჭრებიც და ნამეტურ ქართველი კათოლიკენი. ახალციხისა და მესხეთ ჯავახეთის თემის ვაჭრებმა ისე მრავლად იწყეს მგზავრობა და ისე უზეად გაჰქონდათ და შემოჰქონდათ სავაჭრო საქონელი, რომ 1630 წლიდან ახალციხისა და სპარსეთის გზით ინდოეთამდის განუწყვეტელი მოგზაურობა ჰქონდათ ქართველებით. ამ დროს ოსმალეთის მთავრობამ ხსენებულ კუთხეში ახალი დამკვიდრებულ იყო და ამიტომ იგიც დიდ დახმარებას აძლევდა თავის ქვეშევრდომ ქართველ-კათოლიკეთა ვაჭრებს ინდოეთში სამგზავროდ და სავაჭროდ.

ამათი შიშიც ის იყო, რომ ოღონდ ოსმალეთის საქართველოს ქრისტიან ვაჭრებს რუსეთისაკენ არ ემგზავრათ, ოღონდ რუსეთისაკენ ფეხი ამოკეცვით და აღმოსავლეთისაკენ სითაც უნდა წასულიყვნენ სავაჭროდ არ ედარდებოდათ. ამის გამო ოსმალეთის მთავრობაც დიდ დახმარებას მფარველობასაც უწყევდა მათ. ოსმალეთის მთავრობის ასეთი შიში და ნატურა ქართველებსაც კარგად იცოდენ და ამიტომაც ყოველთვის აღმოსავლეთისაკენ მიილტვიდენ. მაგალითად, XVIII საუკუნის ნახევრიდან, კალეუტესი და მაღროსის ქართველ კათოლიკე ვაჭრთა რიცხვი ისე გამრავლდა, რომ მათ აქ კათოლიკის ეკლესიაც კი გააკეთეს და მდებლად საქართველოდამ ქართველ გვარის სომეხ კათოლიკეთ წოდებული მღვდელი მიიწვიეს. ახალციხიდან ეს მღვდელი მალე წვიდა ინდოეთში. ეს იყო დახმარებით 1795 წლებში ამ მდებლის შესახებ აღრე ახალციხის არქივში ცნობაც იყო დატოვებული, თუ იგი როდის მიიწვიეს ინდოეთში, როდის წვიდა, რამდენ ხანს დასაქონდა და სხვა ასეთი სახელებზე უფრო საშიშია.

მდროს რუსეთის მთავრობას ქართველთა სამეფოს შესახებ შემდეგი აცნობა:

„საქართველოდან ქართველ ვაჭრებს სავაჭროდ თავისუფლად უშვებენ მთელს აღმოსავლეთის ქვეყნებში, ხოლო რუსეთში კი არ აძლევენ წასვლის ნებას სავაჭროდ და თუ როგორმე რომელიმე ვაჭარს ნება მისცეს რუსეთში წამოსვლისა, იმას უსათუოდ კოლი უნდა ჰყვადეს, თუ არა ჰყვადს, უნდა შეიბრუნოს და მერე რუსეთში წამოსვლის დროს კოლი მძევლად აქ უნდა დასტოვოს.“

პეტროვის უკვირს ეს გარემოება და ეკითხება რუსეთის მთავრობას, თუ რად არსებობს ასეთი წესი და რა არის ამის მიზეზები? და აი ამის მიზეზები სწორედ ის იყო, რაც ჩვენ ზემოთ მოვყვანეთ.

ამ გარემოების ერველ მეფემ დიდი უზარადადებ მიაქცია და 1764 წ. საქართველოს ვაჭრებს, როგორც კოლმშვილდის, ისე უცოდშვილოს, ნებას აძლევდა რუსეთში მგზავრობისა და ვაჭრობისას.

იგი ოსმალ-სპარსთა შიშინაობას აღარ ებუებოდა ამიტომაც იმეცადინა ამ მეფემ და 1780 წ. ეკატერინა იმპერატრიცას საქართველოს ვაჭრებთანთვის ეკატერინეში ბაზრობის გამართავ გამოთხოვება პირველად ბაზრობა 1781 წ. გაიმართა ეკატერინეში, სადაც რუს ვაჭრებთან ერთად ქართველი ვაჭრებიც იყვნენ.

რუსეთის იარბუკაზე ქართველ ვაჭრებს საქართველოდამ ქართული ნაწარმობებიც გაჰქონდათ სავაჭროდ. ეს გარემოება ოსმალ-სპარსელებს სასტიკათ ამარაზებდა. 1782 წლამდე კი საქართველოდამ აღმოსავლეთსა და ნამეტურ ინდოეთში მრავლად მგზავრობდენ საქართველოს ვაჭრები;

ესენი იქ ეცნობოდენ როგორც ინდოეთურ, ისე ინგლისურ ვაჭრობას, სწავლობდენ მათი საქონლის საქარხნო წარმოების საქმეს და მასთან სხვადასხვა საქონლის

ახალი წამაწი.

ქალაქის გამგეობის წევრების რუსული სურთიერთო სახ. მდიონის ხაზის თავი

ჯღომარეს რ. დათეშიძეს, ამავდ ბანკის დირექტორს ი. კეულარისს, ვაჭარს პ. გოკილოვსა და ივანე ჰურადაშვილს ქუთაისის გუბერნატორმა ნება დართო დააარსონ ქუთ კომერციულ სასწავლებლის ღარიბ მოწყვეთა დამხმარე საზოგადოება.

ქუთაისის გუბერნატორს ცირკულირით ატყობინებენ, გამოუცხადოს მისდამი რწმუნებულ გუბერნიის მარხის უფროსებსა და ქალაქის თვითმართველობას, რომ თრბილის მოვაჭრეებმა დღეიდან თრბილი მხოლოდ სრულიად რუსეთის კავშირის კომიტეტსაკავსიის უნდა მიუდღოს.

ქუთაისის გუბერნატორმა ცირკულირით აცნობა მარხის უფროსებს დაუყოვნებლივ შეკრიბონ ცნობები გადმოხვეწილ მამაკატა რაოდენობის შესახებ.

ამ ყამით ქუთაისის მეფურნეები მცხოვრებთათვის საქმა პურის არ აცხობენ. მიზეზათ უფქვილობას ასახელებენ.

გუშინწინ, საგუბერნიო სამოქალაქო საკრებულოს სხდომაზე ვაარჩიეს და უარყვეს შემდეგი საქმეები: სამოქალაქი დებულების 174 მუხ. ძალით უარყვეს სოხუმის ქალაქის გამგეობის პროექტი სამქოს სხდომებზე ქალაქის საქმეების ვაარჩიის შესახებ. უარყვეს აგრეთვე ქოიავას საჩივარი, რომელიც შეხებოდა ფოთის ქალაქის მიერ კონკის იჯარით უკანონად გაცემას, და ქ. ქუთაისის მტ. ვაბადაძის საჩივარი ქალაქის გამგეობის წინააღმდეგ, რომ მისი სახლი მეტათ შეაფასეს.

გუშინ, დილის მატარებლით, სამსახურის გამო, ქ. ფოთს ვაემგზავრა ქუთაისის გუბერნატორი გრაფი გულდოვიჩი.

ქ. ფოთის, მეწინაების თვითმართველობაში შემდგომობის აღძრა „ქუთაისის გუბერნატორის წინაშე, რომ ნება დართოს მოიწვიონ 19 ივნისს წვერთა წლიური საზოგადო კრება.“

ქუთაისის სასოფლო სამეურნეო სკოლის გამგეობამ, გუბერნატორს წარუდგინა ანგარიში, თუ რაში დიხარჯა სკოლისთვის ავანსათ მიცემული 6,000 მანეთი და 1916 წ. სკოლის მდგომარეობის ხარჯთაღრიცხვა.

კავკასიაში არსებულ რუსული საზოგადოების თოფის წამლის გამკეთებელი რწმუნებულები ეთვა ბაუმა თხოვნით მიმართა ქუთ. გუბერნატორს, მისცეს მას ერთი ვაგონი ქვანახშირის ვადასახიდათსად.

გამოყვანის ხელობასაც.

ამგვარად, ქართველებმა ინდოეთში, სავაჭრო საქმეებს ვარდა, შეისწავლეს ბევრი სხვადასხვა საქონლის დამამუშავებელი ქარხნის მოწყობილობა, თვით საქონლის დამზადების წესი და დამუშავება. ქართველი ვაჭრები კალეუტასა და მაღროსში ისე დაწინაურდენ, რომ მათ იქ კარგი სავაჭრო ქარვალები დახსენს და ვაჭრობაც ვაფართოვეს.

ინდოეთში მყოფ სომეხ-კათოლიკეთა მღვდლის „მისიონერული დღიურის“ ცნობებიდან სჩანს, რომ ინდოელ ქართველ ვაჭრებს ქართველებისათვის დიდი სიკეთე მოუტანიათ; საქართველოში ზოგი რამ საქონლის გამოსაყვანი ქარხნები დაუხსნიათ და ქართველთათვის უსწავლებიათ ამ საქონლის გამოყვანის ხელობაც. ამ გარემოების წყალობით, საქართველოში ბევრი რამ საქონლის ფასი ძალიან გაიფუტებულა, რადგანაც ამ საქონლის კეთება მათ საქართველოში დაუწყვიათ, ინდოეთიდან კი მათი შემოტანა ერთობ ძნელი იყო თურმე და მასთან ძვირიც.

ისიც უნდა მოგახსენოთ, რომ 1800 წლის შემდეგ, სპარსეთის მთავრობამ საქართველოს ვაჭრებზე თავისი შეხედულება შეიცვალა. სპარსელები ამით დახმარებას აღარ უწყევდენ. ამის გამო ვაჭრებს დიდი შიშინაობა ჰქონდათ.

საქართველოში, ინდოელთა დახმარებით, საქართველოს ვაჭრებმა დახსენს სხვადასხვა საქონლის ქარვალები ამით დასახლებული ზედმეტი არ იქნება, ვინაიდან ასეთ საქონელთა გამოყვანა სრულიად მოისპო და დღეს საქართველოში ამ ნივთების მკეთებელი ოსტატები აღარ მოიძებნებიან. დღეს საქართველოში ამ ნივთების სხენება ისეა მოსპობილი, რომ ოდესმე მისი ვასაკეთებელი ქარხნები კი არა და თვით სანამაბაც არ უნდა უფიქროყოს. აქ ქარხ-

